

- parametre za svaku metodu korištenu za postizanje odgovarajućeg omamljivanja i
- korektivne mjere koje treba poduzeti ako provjere otkriju da životinja nije ispravno omamljena.

VII. OBREDNO KLANJE

Kad se životinje kolju u skladu sa zahtjevima vjerskih obreda, **ne moraju prethodno biti omamljene**, ali samo u slučaju **ako se klanje odvija u klaonici**.

Svi ostali parametri koji se primjenjuju na klaonice primjenjuju se i u slučaju obrednog klanja.

VIII. PRISILNO USMRĆIVANJE

U slučaju prisilnog usmrćivanja posjednik životinja mora poduzeti sve potrebne mjere kako bi se životinju usmrtilo što je prije moguće.

IX. OSOBA ODGOVORNA ZA DOBROBIT ŽIVOTINJA

Svaki sudionik u poslovanju mora odrediti jednu ili više osoba odgovornih za dobrobit životinja koje su odgovorne osigurati da se zahtjevi Pravilnika pravilno provode.

Te osobe moraju imati potvrdu o osposobljenosti za svaku aktivnost koja zahtijeva takvu potvrdu za aktivnosti za koje su odgovorni (na primjer, sva područja od depoa do klanja).

Napomena

Zahtjev za imenovanjem osobe za dobrobit životinja ne primjenjuje se na klaonice koje kolju manje od 1.000 jedinica sisavaca ili 150.000 ptica ili kunića godišnje.

X. VODIČI DOBRE PRAKSE

Organizacije čiji su članovi subjekti u poslovanju razvijaju vodiče dobre prakse u svrhu lakše provedbe ovoga Pravilnika.

U vodičima dobre prakse mogu se opisati postupci provjere omamljivanja kao i standardni operativni postupci koje mogu koristiti subjekti u poslovanju koji nisu sastavili vlastite postupke provjere i SOP-e.

Vodiči dobre prakse se dostavljaju Upravi veterinarstva na procjenu.

Nakon pristupanja u članstvo Europske unije, Uprava veterinarstva prosljeđuje Europskoj komisiji sve vodiče dobre prakse koje je procijenila.

XI. ISKRVAARENJE

U Dodatku III. točki 3. Pravilnika pri iskrvarenju životinja se zahtijeva da:

- nakon omamljivanja ili u slučaju klanja u skladu s pravilima vjerskih obreda, dvije karotidne arterije ili žile iz kojih one izlaze moraju biti sustavno prerezane
- se ptice mogu klati automatskim rezačem vratova samo ako se može potvrditi da su ti rezači učinkovito prerezali obje krvne žile.

XII. OVLASTI UPRAVE VETERINARSTVA

Uprava veterinarstva u skladu s ovim Pravilnikom može:

1. od subjekata u poslovanju zahtijevati da:
  - izmijene i dopune standardne operativne postupke
  - promijene (povećaju) učestalost provjera koje provode
  - uspore ili zaustave proizvodnju
2. ukinuti ili oduzeti potvrdu o osposobljenosti.

XIII. PRIJELAZNO RAZDOBLJE

Do 08. prosinca 2015. godine potvrde o osposobljenosti mogu se izdati osobama koje dokažu da imaju najmanje trogodišnje stručno iskustvo. Nakon toga datuma za sve osoblje je obvezno osposobljavanje na tečajevima.

Do 8. prosinca 2019. godine članak 14. stavak 1. Pravilnika primjenjuje se samo na nove klaonice ili na novo uređene, izgrađene ili opremljene klaonice na koje se odnose odredbe Dodatka II., pod uvjetom da su započele s radom nakon 01. siječnja 2013. godine.

Do 8. prosinca 2019. godine primjenjuju se zahtjevi Pravilnika o zaštiti životinja pri klanju ili usmrćivanju iz 2008. godine vezano za prostorni plan, konstrukciju i opremu klaonica (članak 26. stavak 2. Pravilnika o zaštiti životinja u vrijeme usmrćivanja).

Zaključno

Odredbe članka 14. stavka 1. (uključujući Dodatak II.) Pravilnika se nakon 8. prosinca 2019. godine primjenjuju na sve klaonice.

Za sve informacije molimo kontaktirajte:

Ministarstvo poljoprivrede
Uprava veterinarstva

(tel: 01/ 6443 854; fax: 01/ 6443 899)

email: bsosic@mps.hr

MINISTARSTVO
POLJOPRIVREDE

UPRAVA VETERINARSTVA

ZAŠTITA ŽIVOTINJA U
VRIJEME USMRĆIVANJA

Slika: Uprava veterinarstva

www.mps.hr

rujan 2012.

Zagreb

I. ZAKONSKA OSNOVA

1. Zakon o zaštiti životinja („Narodne novine“, broj 135/6)
2. Pravilnik o zaštiti životinja u vrijeme usmrćivanja („Narodne novine“, 83/11) (u daljnjem tekstu: Pravilnik)
3. Pravilnik o zaštiti životinja pri klanju ili usmrćivanju („Narodne novine“, broj 39/80)

II. POJMOVI

„omamljivanje“ – svaki namjerno izazvani proces koji dovodi do gubitka svijesti i osjetljivosti bez boli, uključujući svaki proces koji dovodi do trenutne smrti životinje

„usmrćivanje“ - bilo koji namjerno potaknuti postupak koji dovodi do smrti životinje

„klanje“ - usmrćivanje životinja namijenjenih ljudskoj potrošnji
„subjekt u poslovanju“ – bilo koja fizička ili pravna osoba koja ima pod nadzorom provođenje usmrćivanja životinja ili s usmrćivanjem povezanih postupaka, obuhvaćenih Pravilnikom
„klaonica“ - svaki objekt koji se koristi za klanje kopnenih životinja na kojeg se primjenjuje Pravilnik o higijeni hrane životinjskog podrijetla (»Narodne novine«, broj 99/07, 28/10 i 45/11)

III. SAŽETAK PRAVILNIKA

Pravilnikom se od subjekata u poslovanju traži da:

1. Izrade i provode standardne operativne postupke (SOP) - članak 6.
2. Osiguraju da sve osobe koje rade sa živim životinjama u klaonici imaju potvrdu o osposobljenosti - članak 7.¹
3. Osiguraju upute za korištenje opreme za sputavanje i omamljivanje - članak 8.
4. Osiguraju da se oprema održava i provjerava u skladu s uputama proizvođača te da se o istome vodi evidencija - članak 9.
5. Osiguraju da prostorni plan i konstrukcija klaonica te oprema koja se u njima koristi udovoljavaju pravilima iz Dodatka II.² - članak 14.

¹ Do 08. prosinca 2015. godine, potvrde iz članka 21. Pravilnika izdaju se u skraćenom postupku osobama koje imaju najmanje trogodišnje odgovarajuće iskustvo. Nakon toga datuma svi moraju biti osposobljeni na tečajevima.

² Odredbe Dodatka II. Pravilnika primjenjuju se od 01. siječnja 2013. godine samo na nove objekte ili obnovljene postojeće objekte kao i one koji obnavljaju opremu, a koji počinju radom nakon 01. siječnja 2013. godine. Odredbe Dodatka II. Pravilnika se nakon 8. prosinca 2019. godine primjenjuju na sve objekte. Odredbe Pravilnika, osim Dodatka II., primjenjuju se u Republici Hrvatskoj od 01. siječnja 2013. godine. Odredbe Uredbe 1099/2009/EU o zaštiti životinja u vrijeme usmrćivanja, osim Dodatka II., primjenjuju se od 01. siječnja 2013. godine na području Europske unije, a odnose se i na treće zemlje iz kojih se uvoze proizvodi u Europsku uniju.

6. Osiguraju provođenje operativnih pravila za klaonice iz Dodatka III. – članak 15.

7. Osiguraju da su sve životinje zaklane u skladu s vjerskim obredima pojedinačno sputane - članak 15.

8. Osiguraju da su preživači zaklani u skladu s vjerskim obredima mehanički sputani - članak 15.

9. Uvedu i provode procedure sustavnog praćenja u klaonicama - članak 16.

10. Odrede osobu odgovornu za dobrobit životinja za svaku klaonicu iznad minimalne veličine - članka 17.

11. Osiguraju da svaka osoba odgovorna za dobrobit životinja posjeduje potvrdu o osposobljenosti za svaku djelatnost za koju je odgovorna - članak 17.

12. Koriste određene jakosti i frekvencije električne struje za omamljivanje peradi u vodenoj kupki - Dodatak I.

13. Koriste minimalnu jakost električne struje za omamljivanje samo na glavi i za omamljivanje glava-tijelo - Dodatak I.

14. Ograniče korištenje metode zavrtača vratova (cervikalne dislokacije) u svrhu usmrćivanja peradi - Dodatak I.

15. Osiguraju da oprema za automatsko omamljivanje daje struju konstantne jakosti - Dodatak II.²

16. Osiguraju da linije koje se koriste za vješanje žive peradi imaju ugrađene površine na koje se perad može osloniti prsima - Dodatak II.²

17. Osiguraju da žive ptice ne vise na lirama dulje od 1 minute (patke, guske i purani 2 minute) - Dodatak II.²

18. Osiguraju da je oprema za omamljivanje u vodenoj kupki povezana s napravom koja prikazuje i bilježi pojedinosti o ključnim korištenim parametrima električne struje i da se zapisi o istome čuvaju godinu dana - Dodatak II.²

19. Osiguraju da je oprema za omamljivanje električnom strujom (ne odnosi se na omamljivanje u vodenoj kupki) opremljena uređajem za bilježenje ključnih parametara za svaku životinju i da se zapisi o istome čuvaju godinu dana - Dodatak II.²

20. Osiguraju da oprema za omamljivanje plinom trajno mjeri, prikazuje i bilježi koncentraciju plina i vrijeme izlaganja i da se zapisi o istome čuvaju godinu dana - Dodatak II.²

21. Osiguraju da su, u slučaju omamljivanja kao i u slučaju obrednog klanja (članak 4. stavak 4.), prerezane dvije karotidne arterije ili žile iz kojih one izlaze – Dodatak III.

IV. METODE OMAMLJIVANJA ŽIVOTINJA

Subjekti u poslovanju moraju, nakon 1. siječnja 2013. godine, za omamljivanje koristiti metode iz Dodatka I. Pravilnika, na primjer za omamljivanje:

- svinja ugljičnim dioksidom moraju primjenjivati visoke koncentracije ugljičnog dioksida (više od 80%)
- peradi ugljičnim dioksidom (CO²) moraju primjenjivati CO² u dvije faze i to prvo izlaganje peradi koncentraciji CO² od 40%, a kad životinje izgube svijest izlaganje višoj koncentraciji CO² i
- peradi električnom strujom u vodenoj kupki moraju primjenjivati parametre u skladu sa zahtjevima iz Dodatka I. Pravilnika.

Zahtjevi za opremu za omamljivanje električnom strujom u vodenoj kupki (prosječne vrijednosti po životinji)

Frekvencija (Hz)	JAKOST ELEKTRIČNE STRUJE (mA)			
	KOKOŠI	PURE	PATKE I GUSKE	PREPELICE
< 200	100	250	130	45
200 - 400	150	400	nije dopušteno	nije dopušteno
400 - 1500	200	400	nije dopušteno	nije dopušteno

V. POTVRDA O OSPOSOBLJENOSTI

Od 1. siječnja 2013. godine, potvrdu o osposobljenosti mora imati osoba odgovorna za dobrobit životinja te svatko uključen u rukovanje životinjama:

- pri istovaru
- kretanju životinja u klaonici
- u depou
- vješanju peradi na lire i
- pri sputavanju, omamljivanju i klanju životinja.

Do 08. prosinca 2015. godine potvrde o osposobljenosti se mogu izdati osobama koje dokažu da imaju najmanje trogodišnje stručno iskustvo.

Nakon 08. prosinca 2015. godine za sve je osoblje obvezno osposobljavanje na tečajevima.

Podnositelj zahtjeva za izdavanje potvrde o osposobljenosti podnosi nadležnom tijelu pisanu izjavu kojom izjavljuje da nije počinio ozbiljno kršenje odredbi Zakona o zaštiti životinja tijekom tri uzastopne godine prije podnošenja zahtjeva te dokaz da najmanje tri godine obavlja poslove za koje se traži izdavanje potvrde.

Uprava veterinarstva će na mrežnim stranicama www.mps.hr objaviti podatke o pravnim/fizičkim osobama koje su registrirane za provođenje osposobljavanja.

Uprava veterinarstva potvrdu o osposobljenosti može ukinuti ili oduzeti ako se utvrdi da osoba više ne posjeduje dovoljno sposobnosti, znanja ili svijesti o zadacima za koje je potvrda izdana.

VI. STANDARDNI OPERATIVNI POSTUPCI (SOP)

Svi subjekti u poslovanju uključeni u klanje ili usmrćivanje životinja moraju od 01. siječnja 2013. godine sastaviti i provoditi SOP vezano za klanje životinja i s tim povezanim postupcima. SOP moraju uzeti u obzir:

- preporuke proizvođača za bilo koju opremu koju koriste